

Det sociale Sekretariat og Bibliotek.

Af

Nic. Hertel Wulff.

Der er vel næppe noget Forhold, der i højere Grad sætter Sindene og Pennene i Bevægelse end de sociale. Fra alle Sider hæver sig Røster, der snart i Retfærdighedens og snart i Sandhedens Navn udslynger den mest forskelligartede Bedømmelse og Kritik af de bestaaende Samfundsforhold. Det er dog ikke vanskeligt at overbevise sig om, hvor lidt, største Delen af disse Udtalelser har at gøre med sand uhildet Kritik. Snart er det en indgroet Holden paa det bestaaende eller en saa nabendar Egoisme, at den tilsidesætter selv de mest beskedne Fordringer til Velanstændighed, snart Had og Misundelse, der kun altfor tydeligt skinner igennem i den Diskussion, der daglig føres i Aviser og Smaaskrifter — den moderne Oplysnings Løbegrave.

I Erkendelsen af, at intet mere skader en fredelig Løsning af de sociale Problemer end en Kritik og Oplysning, der er underbygget af saa sandhedsfarlige Motiver, har der rundt om i de civiliserede Lande rejst sig en Række Selskaber, hvis Opgave er den — uden at blive noget politisk Partis Redskab — at udbrede Kendskab til de Former, gennem hvilke det levende Samfund fuldbyrder sin Udvikling. Det maa erkendes, at et saadant Oplysningsarbejde falder udenfor Rammerne af den viden-

skabelige Nationaløkonomis Arbejdsfelt, og paa den anden Side tilsløres den rette Forstaaelse af mange Kendsgeringer kun altfor ofte gennem en politisk farvet Fremstilling.

I England tog for snart tyve Aar siden de nu saa kendte Fabier denne Opgave op. Fra en mindre Kreds, hvis Fællesinteresse nærmest er at finde i den Bevægelse, der knytter sig til Henry George's Navn, arbejdede Selskabet sig hurtigt op til at blive ligesaa omfangsrigt som indflydelsesrigt. Samtidig med, at det stadig hævdes, at det ikke repræsenterer noget politisk Parti, udføres der et stort Arbejde ved Udbredelsen af større og mindre Skrifter om foreliggende Reformkrav eller alt gennemførte Love. At der virkelig kan naas noget i denne Retning, skyldes den Omstændighed, at to til dette Formaal højst nødvendige Faktorer hidtil har været til Selskabets Disposition, Pengemidler og literære Kræfter. Medens Fabierne — ligesom *Musée sociale* i Paris — lægger Hovedvægten paa Oplysning og Opdragelse af socialkyndige Mennesker, hvilket sidste naas gennem en socialvidenskabelig Højskole, anerkendt af Londons Universitet, findes der saavel i England som paa Fastlandet talrige Foreninger, der med et mere eller mindre religiøst eller nationalt Præg kæmper for en vis Fordeling af de økonomiske Goder.

Naar i det foregaaende Fabiernes Selskab særlig er blevet fremhævet, er Grunden den, at det sociale Sekretariat og Bibliotek, hvis Sæde er i København, synes at blive ledet i en Aand, der meget nærmer sig den fabiske.

For godt tre Aar siden begyndte det sociale Sekretariat sin Virksomhed under meget beskedne Former. Et Kontroludvalg sikrede Lederen — uden Forpligtelse til at anskaffe Bøger — et aarligt Tilskud af 1200 Kr., og med disse Midler gik denne lige løs paa den Opgave, som indtil da ikke var forsøgt løst af nogen Forening, at faa Folk til at læse, høre og tænke om de sociale Tilstande i det Samfund, af hvilke de selv er en integrerende Del.

Det var at forudse, at en Virksomhed som denne,

der kæmper sig frem fra et frit og uafhængigt Standpunkt, vilde blive mødt med adskillig Mistillid, men Interessen for Sekretariatet og dets Virksomhed har vist sig at være saa levende, at Fødselsveerne nu kan siges at være overstaaede. Det maatte fra første Begyndelse staa Lederen klart, at det Arbejde, der forelaa, var af dobbelt Art. Det galdt først og fremmest om at danne et Bibliotek med en Samling Hovedværker om de historiske Forudsætninger for Nutidens mangedrejede sociale Bevægelser, samt om deres indre og ydre Udvikling. Som Grundlag for et saadant skænkede Lederen sin gennem tyve Aar erhvervede Bogsamling, hvilken nu, mest ved Indkøb, er bragt op til c. 3000 Bind. Af Udlaan foretoges i 1900: 170, 1901: 241 og 1902: 496. I Forbindelse med Biblioteket staaer en righoldig Samling (98 Stkr.) Dagblade, Uge- og Fagblade samt Tidsskrifter fra Europa, Amerika og Australien. Næsten fra Dag til Dag kan herigennem de vigtigste sociale Bevægelser over hele den civiliserede Verden følges, og ved en kritisk, systematisk Behandling af Artikler og Afhandlinger kan Sekretariatet yde et værdifuldt Materiale til et indgaaende Samfundsstudium. Det daglige Arbejde i Sekretariatet og Biblioteket er svulmet i den Grad op, at Lederen har set sig nødsaget til at antage fast, lønnet Medhjælp.

Den anden Side af Selskabets Virksomhed er mere udadvendt. Størst mulig Oplysning i videste Udstrækning er Maalet, men det kan ikke nægtes, at denne Opgave er adskillig vanskeligere at løse. Tiden er saa gennemsyret af Foreningsliv, at man betænker sig paa at binde sig til en ny Forening, men uden en saadan vil det være umuligt for Institutionen at realisere sine Formaal. Og selv om Medlemskontingentet er sat meget lavt (mindst 2 Kr. aarlig), dannes der dog ad denne Vej et højst nødvendigt Driftsfond. Da det vil være umuligt for den største Del af de 8—900 Medlemmer at drage Fordel af de mange Tidsskrifter, der alene for Sprogets Skyld er vanskelig tilgængelige, bringer Foreningen en Erstatning

i sit eget Tidsskrift, »Samfundets Kræv«, der i sine sidste Numre har bragt en broget Række Meddelelser om sociale Begivenheder fra forskellige Lande (for Englands Vedkommende f. Eks. en Oversigt, der strækker sig fra det 16. Aarhundrede og indtil 1903).

I samme Forhold som Foreningens Virksomhed udvides og Fordringerne til den stiger, lægger den økonomiske Side af Sagen imidlertid ogsaa Beslag paa flere og flere Kræfter, og de, der er i Stand til at give deres Interesse for Foreningen Udtryk i mere end Minimumskontingentet, kan derfor bidrage meget til at jævne Vanskelighederne, ved at slutte sig til den Kreds af Borgere, der har tegnet sig for et aarligt Bidrag af ti Kroner. Den sjældne Uegennytte og Energi, som en enkelt Mand, den nuværende Leder, Fernando Linderberg, har nedlagt i dette Arbejde, fortjener den største Anerkendelse, hvilken selve Foreningens Udvikling vel bedst kan yde ham. For dem, der maatte ønske at komme i Forbindelse med Sekretariatet, oplyses det, at dets Adresse er: Sagasvej Nr. 14, København.
